

СЕКЦІЯ 8

РОБОТА СПІЛКИ ФАХІВЦІВ З ПИТАНЬ БЖД М. ХАРКІВ

ЗВІТ ГОЛОВИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«СПІЛКА ФАХІВЦІВ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ»

ЗА 2014 РІК

В.В. Березуцький

1. Загальна характеристика сучасної ситуації

На теперішній час, основним питанням яке розглядається у нашої країні є питання національної безпеки.

Національна безпека – це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, соціальної політики та пенсійного забезпечення, житлово-комунального господарства, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології і навколишнього природного середовища та інших сферах державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам [1]

Національна безпека має три взаємозалежні рівні:

- безпека людини (громадянина);
- безпека суспільства;
- безпека держави.

Пріоритетність вказаних рівнів визначається дією багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів суб'єктивного та об'єктивного, зокрема, характером суспільних відносин, політичною системою, економічним укладом, ступенем розвитку інститутів громадянського суспільства, станом зовнішніх зносин з іншими країнами та іншими чинниками. Національна безпека є змінною величиною, бо за своєю суттю це інтегральна багатокомпонентна оцінка наявного, бажаного чи прогнозованого рівня (ступеню) захищеності життєво важливих національних інтересів та умов їх реалізації, зокрема, стану соціально-економічної системи, соціальних та політичних інститутів в країні, спроможності сил і засобів сектору безпеки протистояти загрозам вказаними інтересам тощо [2] .

Стратегія національної безпеки України – визначає загальні принципи, пріоритетні цілі, завдання і механізми захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Стратегія є основою для планування діяльності органів державної влади у сфері національної безпеки. Органи державної влади керуються Стратегією при розробленні та реалізації законодавчих актів, концепцій, доктрин, стратегій, програм, планів та окремих заходів, укладенні міжнародних договорів і угод, інших міжнародно-правових документів, звітують про стан виконання Стратегії.

Чинна Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» затверджена Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105 і діє в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року № 389/2012 [3].

Чинна стратегія має сім розділів:

1. Загальні положення
2. Засади захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави
3. Безпекове середовище та актуальні загрози національним інтересам і національній безпеці України
4. Стратегічні цілі та основні завдання політики національної безпеки
5. Система забезпечення національної безпеки
6. Реалізація Стратегії
7. Заключні положення

У жовтні 2014 Петро Порошенко видав розпорядження «Про підготовку проекту позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у сфері національної безпеки» із визначенням нової Стратегії національної безпеки України [4].

Указом президента України № 398/2014 від 12 квітня 2014 року «Про Інформаційно-аналітичний центр» вказано що згідно Конституції України (ст. 107) , створюється інформаційно-аналітичний центр. «Рада національної безпеки і оборони України є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони. Головою Ради національної безпеки і оборони України є Президент України.» На теперішній момент у центрі наводять оперативну інформацію про наступне: допомога влади тимчасовим переселенцям триває (13:52 25/10/2014); Обстріли терористів: знеструмлені 38 населених пунктів (13:46 25/10/2014); виїзд терористів за межі зони АТО блокований (13:41 25/10/2014); триває повітряна розвідка з боку РФ (13:38 25/10/2014); блокпост неподалік Смілого: ситуація під контролем (13:33 25/10/2014). Ще рік тому, ми навіть не могли собі уявити такий стан небезпеки у країні, а зараз можна констатувати, що держава знаходиться у стані війни і має самий високий рівень небезпеки.

Чому так трапилось та чи є у цьому наша вина, як фахівців, що займаються цими питаннями теоретично та практично? У більшості подій немає, але як наголошує одна з аксіом – безпечний стан визначається діяльністю або бездіяльністю людини. Як велика річка починається із краплини, так і значущі події у житті людини починаються із малого, яке потім переростає у велике. Ми винуваті в тому, що по суті дисципліни із безпеки людини існують, бо існують програми та навчальні плани, а з іншого боку, вони не відповідають сучасним потребам суспільства, яке намагається навчитись самостійно, або на якийсь сумнівних курсах, засобам захисту від терористів, облаштуванню укриття, надання першої до лікарняної допомоги, методам виживання у скрутному стані та інше. Звісно ми можемо та і повинні приділити цьому більше уваги, але обсяги аудиторних годин, стан навчального обладнання та відношення до цих дисциплін з боку міністерства освіти і науки України, а саме – рішення Кабміну України про скасування спільного наказу №969, та наступні кроки керівництв деяких університетів щодо скорочення консультацій із дипломного проектування щодо розділів охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуацій, показують не тільки незрозумілий тиск але послідовне скорочення та вилучення цих дисциплін із навчальних планів. Досвід який ми вже маємо і про який ми чули на наших попередніх конференціях, показує що після таких кроків, у відповідній галузі, починається

активний ріст аварій, травматизму та гибелі людей, від чого страждають усі, а в першу чергу держава.

Координаційна Рада Спілки фахівців вважає, що такі негативні результати наша країна отримала, у тому числі, і за недостатньої уваги до питань навчання у дошкільних, середніх та вищих навчальних закладах України. Багато часу приходиться витратити науково-методичній раді із цивільного захисту МОН України на відстоювання нормативів та наказів щодо навчання за напрямом – безпека життєдіяльності. На жаль, цього замало, необхідна підтримка усієї нашої спільноти, яка розуміє, що руйнування людино-захисних дисциплін, скорочення навчальних годин та інше призводить тільки до погіршення умов існування, чого зараз і так забагато.

2. Робота Спілки фахівців за 2014 рік

Робота Спілки фахівців у 2014 році спиралась на рішення конференції 2013 року, рішення Координаційної ради Спілки та Уставу Спілки. Згідно із рішенням попередньої конференції.

Мета, завдання та форма діяльності Спілки. За звітний час, основною метою Спілки було задоволення та захист інтересів своїх членів шляхом освіти, навчання, підвищення кваліфікації, сприяння розвитку наукових досліджень, національного та міжнародного співробітництва у галузі безпеки життєдіяльності людини та суміжних із нею, обміну знань і досвіду, ефективного і безпечного виконання робіт і надання послуг своїм членам і місцевій громаді, що відповідає Статуту нашої громадської організації.

У 2014 році Спілка діяла у таких напрямках:

- Сприяння освіті, навчанню та питанням підвищення фахового рівня з питань безпеки життєдіяльності людини;
- Співпрацювала з університетами, академічними, громадськими та іншими організаціями і компаніями, ЗМІ та видавництвами ... і т.п., щоб сприяти розвитку діяльності Спілки, застосування їх результатів і рекомендацій;
- Співпрацювала із закладами 2-3 рівня середньої освіти, школярами, вчителями та відповідними установами, активно працювала Мала Академія Безпеки.

Спілка відповідно до покладених на неї завдань:

- Сприяла полегшенню громадської діяльності: співпрацю із навчання, публікації, он-лайн конференції і симпозіуми, проведення Олімпіад студентів;

- Допомагала обміну фахівцями із безпеки життєдіяльності людини або студентами, акредитації курсів із напрямку безпеки людини, що вивчали у різних навчальних закладах або у різних країнах;
- Надавала підтримку стажуванню для студентів, інженерів, викладачів і т.п.;
- Розробляла різні напрямки наукової та освітньої діяльності та організувала різні заходи, наприклад, лекції, конференції, семінари в областях, пов'язаних з безпекою людини;
- Виступала на сторінках журналів, телевізійних програм і т.п., говорячи про регіональні університети, навчальні заклади і т.п.;
- Сприяла навчанню, професійної підготовки та узагальненню передових методів діяльності та застосування їх результатів і рекомендацій, розповсюджувала їх серед фахівців із безпеки життєдіяльності людини та їх роботодавців;
- Сприяла роботі Інтернет ресурсам, що є у розпорядженні Спілки, та висвітлювала результати своєї діяльності, рекомендації, заходи та події;
- Підтримувала отримання міжнародно-визнаних сертифікатів із безпеки США та Європейської асоціації безпеки (м. Краків, Польща) із напрямку безпеки діяльності людини, проведення курсів та семінарів, пов'язаних з ними і т.п.;
- Заохочення членів Спілки щодо застосування нових навчальних дисциплін на різних рівнях із застосуванням Інтернет та інших ресурсів;
- Сприяла організації та застосуванню анкетування, для створення бази даних щодо фахівців Спілки;
- Підтримала створення Малої Академії Безпеки та проведення конкурсів серед школярів;
- Підтримувала організацію та заохоченню пожертвувань, добровільних витрат часу і зусиль для різних цілей;
- Сприяла написанню та друку книг, різних статей та видань у засобах масової інформації.

Загальна чисельність Спілки, з урахуванням державних організацій, на грудень 2014 року становить 184 членів (177 членів було у 2013 році).

Спілка продовжує активізацію своєї діяльності та прийом нових членів. При прийомі усі нові члени Спілки отримували посвідчення та нагрудний знак члена Спілки.

Підвищення кваліфікації викладачів (форми, організація та ефективність) залишається одним з головних питань для викладачів вищих навчальних закладів, які

становлять більшість членів Спілки. На теперішній час існує система перевірки знань із охорони праці, яка діє згідно розпорядження Держгірпромнагляду з охорони праці НПАОП 0.00-4.12-05 (із уточненнями та змінами 2007 року). Із 2013 року ліцензію на підвищення кваліфікації із охорони праці отримав Міжгалузевий інститут підвищення кваліфікації (МПК НТУ «ХП»), який у 2013 запропонував свої послуги. Зважаючи на складність фінансову та брак часу, із 2014 року МПК НТУ «ХП» запропонував дистанційну форму навчання із охорони праці, при цьому вартість зменшується практично вдвічі та становить 500 грн. За 2014 рік цією формою підвищення кваліфікації скористалось більш 20 викладачів та фахівців із напрямку безпеки.

Спілка продовжила підвищення кваліфікації викладачів за різними напрямками та формами із безпеки життєдіяльності, цивільного захисту, охорони праці, які розпочала із 2012 року, згідно із Статутом. У 2014 році було продовжено цю роботу та включено у план роботи Спілки. Але за складними обставинами які склались в Україні, у 2014 році було проведено тільки один семінар із цивільного захисту. Участь у ньому прийняло 18 слухачів. Програму семінару узгоджено із НМК МОН України та Методвідділом МНС у Харківській області.

Спілці необхідно продовжити ці семінари на наступний рік та поширити тематику семінарів, розглянути питання щодо проведення мастер-класів окремих фахівців із безпеки життєдіяльності. Наприклад, керівника рятувальної служби міста Харків Куліша Ю.О..

У цьому році було проведено у Національному державному університеті водного господарства (м. Рівне) другий тур Всеукраїнської студентської Олімпіади із дисципліни «Безпека життєдіяльності». На цієї Олімпіаді були присутні члени Спілки, які допомагали в організації та її проведенні.

У листопаді цього року у Казахстанському Національному університеті при активній участі Національному технічному університеті «ХП» та Національного технічного університету України «КП» було проведено Міжнародну студентську Інтернет-Олімпіаду з безпеки життєдіяльності. В її організації також прийняла участь Спілка фахівців м. Харкова. Як і в минулі роки, учасниками її були студенти переможці 2-го туру Всеукраїнської Олімпіади із дисципліни «Безпека життєдіяльності» у м. Рівно, студенти із Казахстану, Туреччини, Киргизстану та інших країн. Інформація щодо Олімпіади виставлена на сайтах МОН України та Міжнародної Олімпіади із безпеки життєдіяльності <http://iso-2009.ucoz.ru>.

У 2014 році Національний автодорожній університет проводив Всеукраїнський конкурс студентських робіт із наукового напрямку - «Охорона праці». Спілка фахівців також приймала участь у цьому заході та нагородила грамотами Спілки викладачів, які допомогли студентам підготувати наукові роботи та доповіді на високому рівні.

У 2014 році було вдруге проведено 2-й тур Всеукраїнської студентської Олімпіади із дисципліни «Охорона праці» у Національному університеті цивільного захисту (м. Харків). Участь в Олімпіаді університетів України була достатньою. Спілка висловлює сподівання на ще більш активну участь у цієї Олімпіаді у 2015 році та більш відкриту форму проведення Олімпіади. Олімпіада повинна бути продовженням процесу навчання тільки на більш високому рівні. Студенти учасники Олімпіади та їх керівники викладачі, повинні знати в чому вони були кращі, а де їм слід більше працювати надалі.

Із 2012 року Спілка продовжує роботу, що до отримання міжнародних сертифікатів із напрямку безпеки діяльності людини, проведення курсів та семінарів, пов'язаних з ними і т.п. Розроблено та почалось впровадження сертифікату «Сертифікат фахівця із безпеки життєдіяльності Спілки» (SSL), про який було зроблено доповідь на Міжнародній конференції у Національному автодорожньому університеті (жовтень, 2012) головою Спілки та отримано підтримку цієї роботи. Ця робота зараз продовжується. Європейська асоціація із безпеки (EAS) створила відповідну комісію щодо підготовки, аналізу та видачі Європейського сертифікату фахівця із безпеки. Голові Спілки фахівців було доручено очолити цю комісію. Члени комісії – проф. Ладислав Хофрейтор (Словаччина), проф. Наталія Волненко (Словаччина), проф. Михайло Ворожбіян (Україна) та інші. Із 2014 року почалась атестація та видача сертифікатів SSL (Україна) та типу SSL-EAS (Європа).

У грудні 2014 року, ми проводимо конференцію „ Безпека життєдіяльності людини у сучасних умовах ” у складних умовах, які є наслідком політичної та економічної ситуації, що склалась за минулий рік. Зараз вся країна намагається позбутись того сміття, яке накопичувалось у нашій країні. Але основне завдання це переробити самих себе, почати жити чесно та відповідально. Тільки громадська суспільна думка та дії можуть нам допомогти у цьому. Треба підвищувати активність кожного члена Спілки та надати йому можливість висловлювати свою думку на усіх рівнях. Для цього створено групу «Університети за безпеку» у мережі Інтернет, на відомому професійному сайті LinkedIn. Вже зараз на цієї сторінці кожен може розташувати свої пропозиції та прийняти участь в обговорюванні актуальних питань.

У наступному 2015 році Спілка фахівців буде ініціювати проведення у НТУ „ХПІ” 7-ї Міжнародної конференції «Безпека життєдіяльності людини у сучасних умовах». Умови проведення наступної конференції, пропозиції та інше можна обговорити на вказаному вище сайті.

Спілка співпрацює та буде продовжувати працювати із журналами «Охорона праці» та «Промислова безпека». На теперішній час, кількість статей у цих журналах не є достатньою.

Із 2014 року у НТУ «ХПІ» розпочав видаватися «Вісник» із серії «Механіко-технологічні системи та комплекси». Один із наукових напрямків видання за цією серією – охорона праці та навколишнього середовища. Редакційна колегія видання, запрошує членів Спілки до співпраці. Журнал включено у перелік рекомендованих президією ВАК України, щодо друку та включено у науко-метричні видання до цитування.

Із самого початку утворення Спілки було прийнято рішення, що до стабільності рівня членських внесків але у прив'язці до міжнародного курсу 5 Євро. Зараз, за рішенням Координаційної Ради Спілки, це становить 5 грн. на місяць, що менш чим 5 Євро. Прошу звернути на своєчасність сплати внесків. Можна сплачувати два рази на рік, можна щомісячно. Не треба тільки відкладати це на останній день, та прив'язувати сплату до проведення конференції. Спілка продовжує свою працю та проведення заходів, в основному, завдяки членським та цільовим внескам членів Спілки. Хочу нагадати, що є рахунок Спілки на який Ви можете переводити гроші будь якої хвилини, а за вашою заявою у бухгалтерію підприємства, де ви працюєте, щомісячно. На теперішній час необхідно визнати відсутність системної сплати членами Спілки, а відповідно і наявність складності у плануванні її заходів. Спілка не мала у минулому році штатних співробітників, тому що фінансовий обсяг не дозволяє цього зробити.

3. Основні завдання Спілки фахівців на наступний термін

До основних завдань, на які необхідно звернути увагу членів Спілки у 2015 році, належать:

- виконувати вимоги Статуту Спілки та завдань, що сформульовані у ньому;
- інформування та навчання з питань безпеки людини;
- практичне засвоєння викладачами та студентами способів та прийомів, надання невідкладної допомоги постраждалим та ліквідація (або нейтралізація) джерел небезпеки та наслідків їх прояву;

- участь у проведенні 2-го тура Всеукраїнської студентської Олімпіади з напрямку «Безпека життєдіяльності людини»;
- участь у проведенні Міжнародної студентської Олімпіади з напрямку «Безпека життєдіяльності людини»;
- участь у проведенні 2-го туру Всеукраїнської студентської Олімпіади з дисципліни «Охорона праці»;
- участь у підготовці та проведенні 7-ї Міжнародної конференції „ Безпека життєдіяльності людини у сучасних умовах ”;
- співпраця із ХНАДУ (м. Харків), що до проведення Всеукраїнського конкурсу студентських робіт із охорони праці;
- провести сертифікацію SSL для усіх членів Спілки та зробити каталог сертифікованих фахівців Спілки;
- прийняти участь у проведенні Європейської сертифікації SSL-EAS фахівців;
- продовження співпраці із Європейською асоціацією з безпеки;
- співпраця із дирекцією фонду соціального страхування від нещасних випадків Харківської області;
- співпраця із журналами «Секьюритологія», «Охорона праці» та «Промислова безпека»;
- продовження співпраці з іншими громадськими організаціями, у тому числі за міжнародною програмою EUROEAST.

Спілка залишає активним визнання, як і у попередні роки, що загальна характеристика стану безпеки людини у світі та в Україні залишається напруженою та нестабільною. Людина в Україні та у інших країнах живе в умовах потенційних небезпек дія яких не зменшується, а у деяких ситуаціях приймає нові небезпечні форми. В Україні відбуваються події, які відносяться до категорії надзвичайних – антитерористична операція на сході, окупація території Кримського півострову, агресивна політика російського керівництва по відношенню до народу України та інше, дозволяють сказати про необхідність покращення процесу підготовки населення країни щодо питань цивільного захисту, безпеки життєдіяльності та охорони праці. Праця військовослужбовців є захист Вітчизни. Ця праця дуже небезпечна, у нашій країні до цієї праці ставлення погане. Засоби індивідуального захисту практично не розроблені у нашій країні, тому все виконується у процесі виконання військовослужбовцями своїх обов'язків, а це призводить до великої кількості травмованих, поранених та загиблих.

Військових треба захищати, бо характер їх роботи відноситься до категорії дуже важких.

Робота громадської організації «Спілка фахівців із безпеки життєдіяльності людини» у теперішній час є необхідною складовою, яка допомагає та координує наукову та навчально-виховну роботу фахівців різних рівнів – викладачів, рятівників, лікарів та інших у напрямку безпеки та збереження здоров'я людини.

Література

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-IV
2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI
3. Інтернет ресурс : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007>
4. Інтернет ресурс : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1126/2014-pp>